

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-311-8-51>

**THE PECULIARITIES OF TEACHING THE DISCIPLINE
“BASICS OF ACADEMIC WRITING” FOR THE STUDENTS
OF THE SPECIALTY “SOFTWARE ENGINEERING”**

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА» ДЛЯ СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ІНЖЕНЕРІЯ ПРОГРАМНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»**

Suduk I. I.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Philology and Translation
Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Судук І. І.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філології
та перекладу
Івано-Франківський національний
технічний університет
нафти і газу
м. Івано-Франківськ, Україна*

Кілька років тому в українських ЗВО було введено викладання дисципліни «Основи академічного письма», завданням якої є насамперед формувати академічну культуру, академічну грамотність, практичні навички усного та писемного наукового мовлення [4]. Викладання цього предмету для студентів різних спеціальностей має свою специфіку, яка досі докладно не була розглянута, зокрема цій проблемі присвячена стаття Катерини Осадчої [1].

Протягом трьох років викладання цієї дисципліни в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу у нас з'явилося чимало напрацювань, що стосуються ведення практичних занять з «Основ академічного письма» для студентів спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», у яких ця дисципліна викладається на першому курсі в першому семестрі. Взавши за зразок програму та практикум Ж. Колоїз [3], ми, проте, розробили чимало власних вправ, які є насамперед професійно орієнтованими, що викликає зацікавлення студентів, сприяє їх активній участі у виконанні тих чи тих завдань.

Так уже на перших практичних заняттях ми ознайомлюємо студентів з характерними рисами наукового стилю, його мовними

ознаками, після чого студенти аналізують наукову статтю на тему, яка стосується їхньої майбутньої професії. Їхнім завданням є виписати приклади реалізації ознак академічного стилю у статті, визначити, до якого підстилю наукового стилю належить ця розвідка, та спробувати обґрунтувати свою думку. Таким чином уже з перших занять студенти ознайомлюються зі специфікою викладу матеріалу в наукових працях їхньої галузі. Тут також звертаємо увагу на оформлення посилань в науковому тексті та списку використаної літератури, що буде докладно розглянуто на подальших практичних заняттях.

Вивчаючи зразки наукових фразеологізмів, студенти мають завдання скласти з ними речення, які стосуються інженерії програмного забезпечення. Кілька речень вони можуть виписати з наукових статей чи підручників, проте хоча б одне обов'язково скласти самостійно. Таким чином відпрацьовуємо навички пошуку потрібної для навчання та самостійного написання різних видів академічних текстів інформації в Інтернеті, а також завдяки цьому студенти без особливих труднощів продукують речення у науковому стилі одне або й, часто з власної ініціативи, кілька.

Також до програми курсу ми ввели написання зразків документів, які вимагають під час приймання на роботу: резюме та мотиваційного листа. Після пояснення особливостей оформлення цих документів, розігруємо зі студентами ситуацію про оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад в одній із провідних ІТ-компаній. Студенти повинні написати резюме та мотиваційний лист на цей конкурс, які читатимуть та оцінюватимуть їхні одногрупники (комісія, яка прийматиме нових працівників). Склад комісії обираємо зазвичай з найбільш успішних з нашої дисципліни студентів. Члени комісії також створюють документи на конкурс, а їх роботи оцінює викладач. Під час практичного заняття відбувається розігрування ситуації конкурсу на заміщення вакантних посад, де комісія разом із викладачем оголошує тих, хто за результатами створення резюме й мотиваційного листа гідний обійняти ці посади. Водночас комісія докладно аналізує, з яких причин ті чи ті студенти не були обрані за конкурсом, які недоліки були в їхніх документах, що саме змусило віддати перевагу тим чи тим претендентам. Це завдання викликає значне зацікавлення у студентів, що вони відзначають під час написання рефлексивних есе у кінці семестру: «Дуже добре закарбувалось в пам'яті заняття, на якому ми мали писати резюме та мотиваційні листи, щоб влаштуватись\влаштувати на роботу. Вважаю такі пари

найрезультативнішими, бо студенти заохочені до цікавих завдань та виконують їх з великим бажанням» [2, с. 2].

Пояснюючи особливості оформлення різних видів кваліфікаційних робіт, демонструємо студентам зразки магістерських, бакалаврських та курсових робіт попередників (студентів старших курсів та випускників спеціальності «Інженерія програмного забезпечення»), відзначаємо типові недоліки у структурі самої роботи, в оформленні вступу та висновків, та способи їх виправлення.

Також специфіку спеціальності враховуємо під час пояснення й опрацювання теми «Терміни та професіоналізми», адже саме в галузі інформаційних технологій утворилося чимало професіоналізмів, які зазвичай відзначаються значним емоційним забарвленням, таких, як «*мамка*», «*материнка*» – *материнська плата*, «*клава*» – *клавіатура* тощо. Студенти отримують завдання знайти термінологічні відповідники до ряду професіоналізмів їхньої галузі. Під час пояснення матеріалу застерігаємо, що в наукових текстах вживання професійної лексики не припустимо, адже текст, де вона використана, може стати незрозумілим для реципієнта: навіть той самий термін може бути в різних колективах замінений різними професіоналізмами.

Розглядаючи типові помилки в наукових текстах, насамперед звертаємо увагу на ті, які трапляються в підручниках, посібниках, курсах лекцій, наукових статтях та кваліфікаційних роботах у галузі інформаційних технологій. Щодо лексичних помилок, акцентуємо на вживанні росіянізмів, зумовленому, на наш погляд, тим, що більшість матеріалу, який становить теоретичну основу українських підручників, посібників та курсів лекцій чи методичних посібників з цієї галузі, перекладено з російської мови. Часто помітно, що автори перекладали матеріал самі, не залучаючи фахівців, наприклад у висловлюванні: «*Комунікаційна підмережа виконує функції передачі інформації, а також функції, пов'язані з перетворенням інформації. **В загальному випадку** в структурі комунікаційної підмережі присутні наступні компоненти...*» [5, с. 11]. Виділені фрагменти повністю скальковані з відповідних російських слів та висловів: *передача, в общем случае, присутствуют следующие...* Також це висловлювання можна скоротити, усунувши багатослів'я: *Комунікаційна підмережа виконує функції передавання та перетворення інформації. У її структурі є такі компоненти...* На практичних заняттях, зокрема, навчаємо цього студентів, адже надто громіздкі і малозрозумілі висловлювання трапляються у багатьох наукових працях у галузі інформаційних технологій.

Також ознайомлюємо студентів з нормами нового українського правопису, який набрав чинності з 2019 року. Особливу увагу приділяємо складним термінам галузі інформаційних технологій, у правописі яких відбулися зміни, таким, як *вєбсторінка*, *мінідиск* тощо.

Отже, викладання дисципліни «Основи академічного письма» для студентів спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» має свою специфіку, яка виявляється в добиранні зразків академічних текстів з галузі інформаційних технологій, продукуванні власних висловлювань у науковому стилі, тематично пов'язаних із обраною спеціальністю, створенні зразків документів, потрібних для влаштування на роботу за обраним фахом, вивченні особливостей написання та вживання термінів та професіоналізмів, оформлення різних видів кваліфікаційних робіт у галузі інформаційних технологій, редагуванні типових помилок, які трапляються в академічних текстах обраної студентами спеціальності.

Література:

1. Еміратлі А., Марчук М., Осадча К. Проблема формування вмінь з академічного письма у майбутніх програмістів. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2017. № 3. URL: <http://ojs.mdpu.org.ua/index.php./itse> (дата звернення: 04.03.2023).
2. Зелінська А. Висновки та пропозиції щодо викладання дисципліни «Основи академічного письма»: рефлексивне есе. Івано-Франківськ, 2022. 3 с.
3. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
4. Серебрянська І. М. Практика викладання дисципліни «Основи академічного письма». URL: https://www.researchgate.net/publication/341188709_PRAKTIKA_VIKLADANNA_DISCIPLINI_OSNOVI_AKADEMICNOGO_PISMA (дата звернення: 05.03.2023).
5. Тарнавський Ю. А., Кузьменко І. М. Організація комп'ютерних мереж: підручник для студентів спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення» та 122 «Комп'ютерні науки». Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 259 с.